

Тема уроку: Напад Німеччини на Радянський Союз.
Події Другої світової війни 1941–1942 рр.

Ключове питання:

Як події на фронтах та мобілізаційні, евакуаційні заходи радянського уряду другої половини 1941 – першої половини 1942 рр. вплинули на подальший хід німецько-радянської та Другої світової війни.

**ЗМІСТ
НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ:**

Напад Німеччини на Радянський Союз. Німецький план «блискавичної війни». Бойові дії влітку–восени 1941 р. Трагедія Південно-Західного фронту. Мобілізаційні заходи та проведення евакуації на території України. Битва під Москвою і спроби контрнаступу радянських військ в Криму й під Харковом. Блокада Ленінграда та облога Севастополя. Тактика «випаленої землі» та інші злочинні дії комуністичного режиму під час війни.

Вступ у війну США і формування антигітлерівської коаліції. Англо-радянський договір про взаємодопомогу і Атлантична хартія. Військово-технічне та інформаційне співробітництво. Ленд-ліз. Вінстон Черчилль. Напад Японії на Перл-Гарбор та початок війни на Тихому океані. Декларація Об'єднаних Націй (1942 р.).

Мета уроку: охарактеризувати перебіг подій 1941–1942 рр. на фронтах Другої світової війни та процеси, які відбувалися упродовж того періоду (мобілізаційні заходи, евакуація); розкрити процес формування антигітлерівської коаліції

Опорні терміни: антигітлерівська коаліція, Атлантична хартія, військові «котли», евакуація, ленд-ліз, мобілізація, оборонні бої, план «Барбаросса», Перл-Гарбор, Північно-Африканська кампанія, тактика «випаленої землі».

ХІД УРОКУ

КРОК 1. РОБОТА З ВІЗУАЛЬНИМ РЯДОМ

Попросіть учнів переглянути **фоторяд** головної сторінки та визначити слово-асоціацію, до фоторяду. Яким чином ці фото пов'язані з темою уроку. Познайомте учнів з ключовим питанням уроку.

КРОК 2. РОБОТА З ПАНЕЛЛЮ СТІКЕРІВ

СТІКЕР 1 План «Барбаросса»

Ознайомте учнів зі змістом та Матеріалами стікера. Зверніть увагу на кінцеву мету плану «Барбаросса». Запропонуйте обговорити наступні питання:

- Яку мету переслідував план «Барбаросса»?
- Яким чином цей план було реалізовано?
- Якими були наслідки перших місяців війни для СРСР?
- Чому, маючи перевагу у воєнному співвідношенні сил, радянські війська зазнаючи втрат, відступали?
- За можливості перегляньте фрагмент **фільму «Факти Історії – Початок Другої Світової Війни»** ([Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/bjkuXp>) про те, що напад на СРСР нацистської Німеччини не був «віроломним та несподіваним» і «війна була офіційно оголошена».

СТІКЕР 2 Танкова битва

Зверніть увагу учнів, що у районі Рівне-Дубно-Луцьк-Броди відбулась найбільша танкова битва німецько-радянської війни. Після ознайомлення зі змістом та Матеріалами стікера обговоріть питання:

- Що спричинило поразку Червоної армії у танковій битві?
- Чи можна було цьому запобігти?

Попросіть учнів запропонувати власний вихід (розвиток подій) з ситуації, що склалася під час битви.

СТІКЕР 3 Битви радянсько-німецького фронту 1941–1942 рр.

Організуйте роботу учнів в групах. Після ознайомлення з короткою інформацією про битви проведіть загальне обговорення:

- Якими були наслідки оборони Києва? Чи були виправданими такі великі люські втрати?
- Чому бої за Одесу носили такий запеклий характер?
- Чим завершилась битва за Ленінград для радянської та німецької сторін?
- Яке значення мала оборона Севастополя?
- Які наслідки для радянської сторони мали оборонні бої 1941–1942 рр.?

Під час обговорення зверніть увагу на помилки і прорахунки радянського командування, що привело до утворення «котлів» і великих людських втрат.

СТІКЕР 4 Перл-Гарбор

Ознайомте учнів зі змістом стікера та попросіть висловити свої міркування:

- Наскільки доцільним, на Вашу думку, був напад Японії на США?

Проаналізуйте втрати обох сторін після завершення військової операції та висловіть свої міркування

- Які території захопила Японія після успішного нападу на Перл-Гарбор?
- Що мав на увазі японський адмірал Фукудоме Шігеру говорячи: «Доки американський флот залишався на Гаваях, складалася стратегічна ситуація більш напружена і загрозна для Японії, ніж тоді, коли флот був на базах на Тихоокеанському узбережжі США»?

СТІКЕР 5 Антигітлерівська коаліція

Використовуючи зміст та Матеріали стікера зверніть увагу на процес формування антигітлерівської коаліції та обговоріть питання:

- З якою метою була підписана Атлантична хартія?
- Які положення документу суперечили політиці СРСР?
- Чому СРСР підписав Атлантичну хартію?
- Яке значення мала «Декларація Об'єднаних Націй» для подальшого ходу війни?

Попросіть учнів проаналізувати зміст поставок по ленд-лізу, які отримав СРСР та висловити свої міркування про рівень та забезпечення радянської армії під час війни.

- Як ці поставки, на Вашу думку, вплинули на боєздатність радянської армії?

СТІКЕР 6 Битва за Москву

Ознайомте учнів зі змістом та Матеріалами до стікера. Зверніть увагу, що битва за Москву стала першою поразкою німецької армії з початку війни. Попросіть учнів проаналізувати співвідношення сил і бойової техніки під час битви та проведіть загальне обговорення:

- Чому втрати радянської армії перевищували втрати вермахту?
- Яке значення мала битва за Москву для подальшого ходу Другої світової війни?
- Визначте причини перемоги Червоної армії та поразки вермахту?

СТІКЕР 7 Північно-Африканська кампанія

Використовуючи зміст стікера, попросіть учнів схарактеризувати Північно-Африканську кампанію та визначити її наслідки для воюючих сторін.

СТІКЕР 8 Тактика «випаленої землі»

Ознайомте учнів зі змістом та Матеріалами стікера. Обговоріть опорні терміни «мобілізація», «евакуація», тактика «випаленої землі» та схарактеризуйте їхню суть.

- Яку мету переслідувало радянське і партійне керівництво СРСР, застосовуючи тактику «випаленої землі»?
- Наскільки виправданою було застосування тактики «випаленої землі» та руйнування Дніпрогесу? Висловіть свої міркування.

Якщо клас великий, то об'єднайте учнів у групи і запропонуйте кожній з них ознайомитися з одним на вибір стікером із запропонованих:

Стікер 2. Танкова битва

Стікер 3. Оборона Києва

Стікер 4. Перл-Гарбор

Стікер 6. Битва за Москву

Стікер 7. Північно-Африканська кампанія

Групи повинні підготувати відповіді на запитання наприкінці стікера.

Якщо клас невеликий – до 10–12 учнів – то об'єднайте дітей у пари або запропонуйте індивідуально виконати завдання.

Поверніться до ключового питання «**Як події на фронтах та мобілізаційні, евакуаційні заходи радянського уряду другої половини 1941 – першої половини 1942 років вплинули на подальший хід радянсько-німецької та Другої світової війни**» та обговоріть його.

КРОК 3. РОБОТА З ОПОРНОЮ ТАБЛИЦЕЮ**КРОК 4. ШКОЛЯРІ ПРАЦЮЮТЬ З «РОБОЧИМ ЛИСТКОМ ДЛЯ УЧНЯ»**

Після завершення (або синхронно) роботи над стікерами 2, 3, 4, 6, 7 учні виконують завдання 1–3 з робочого аркуша для учнів. Аналогічно у класі групи виконують завдання після стікерів 8 та 5.

Завдання з робочого аркуша для учня можна дати учням додому або диференціювати залежно від рівня підготовленості.

КРОК 5. ВИКОНАННЯ УЧНЯМИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ.